

ŠKODA PLZNĚ

platforma pro informace, nápady a
diskuzi za lepší budoucnost Plzně

3. rozšířené setkání Škody Plzně a dalších účastníků - 2.8.2011 Nebeská čajovna, sady Pětatřicátníků 29, 301 00 Plzeň

Účastníci:

Stanislava Brejchová (původní tým EHMK) - sbrejchova@seznam.cz

Tomáš Cendelín (architekt Písek) - cenin@seznam.cz

Petr Klíma (Ústav umění a designu ZČU, EHMK) - jadro@email.cz

Lenka Kodlová (FUD Ústí nad Labem) - lkodlova@volny.cz

Zdeněk Lukeš (navrhovatel Domu kultury na kulturní památku) - a-alpino@seznam.cz

Václav Rais (Umění je obrana) - umenijeobrana@seznam.cz

Soňa Rychlíková (EHMK) - snasva@seznam.cz

Marek Sivák (Škoda Plzně) - m.sivak@skodaplzne.cz

Jakub Sobek (Umění je obrana) - umenijeobrana@seznam.cz

Jaromír Veselák (Zapálení, Škoda Plzně, o.s. Domaslav) - j.veselak@seznam.cz

Setkání přineslo několik nových hostů, kteří, postupně přicházejí, obohatili debatu. Na setkání se zejména probírala podoba a praktické záležitosti urbanistické vycházky 2.10., byl velice krátce prodebatován návrh na Výzvu zastupitelům, mluvilo se o podobě veřejných výstupů Škody Plzně, o Domu kultury i o nových kreativních nápadech lidí z Plzně 2015.

Body setkání (nechronologicky řazené):

1) Výzva – Marek Sivák přednesl návrh sepsat za Škodu Plzně manifestační Výzvu zástupcům města. Výzva by vznášela požadavek na větší demokratizaci plánovacích procesů v Plzni, apelovala by na zřízení útvaru hlavního architekta s dostačujícími pravomocemi (současný Útvar koncepce a rozvoje by se zrušil či reorganizoval pod útvar hlavního architekta), na uspořádání veřejné soutěže na koncept územního plánu 2015 a většího zapojení veřejnosti do procesu. To by bylo podpořeno jak umožněním rozsáhlejších připomínek (*k zadání nového ÚP bylo sice možno dávat do konce ledna 2011 podněty*, celá záležitost byla ale nastavena tak, aby se jednalo zejména o připomínky k vlastním pozemkům, ne o připomínky ke konceptu rozvoje veřejných ploch a částí města), tak osvětou veřejnosti (besedy na téma územního plánu, transparentní informování o aktuálním stavu tvorby ÚP). Tato výzva by měla být zejména symbolickým zahájením dialogu s městem o realizaci výše zmíněných bodů a podnětím veřejnosti k tlaku na město. Návrh na výzvu okomentoval Jarek Veselák s tím, že by raději podával podobné výzvy ve chvíli, kdy bude za Škodu Plzně stát prokazatelná činnost, např. série úspěšných akcí (stánek pro veřejnost na Meliny Mercouri, urbanistická vycházka a další). Ostatní víceméně souhlasili.

Doplňek k zápisu (16.8.2011):

Připomínka od RNDr. Milana Svobody (EHMK): Útvar hlavního architekta fungoval v Plzni do roku 1991, já jsem do něj vlastně ještě v prosinci 1991 nastoupil. Od 1.1.1992 se transformoval do ÚKRMP s mnohem širším záběrem činností. Mezi ně např. patřila oblast hospodářského rozvoje, strategického plánování apod. Přes všechno co se událo si myslím, že takové pracoviště město velikosti a významu Plzně potřebuje. Činnost ÚHA může a nemusí být prospěšná. Záleží totiž na obsazení správnou osobností, která bude schopná vnímat potřeby města a bude také mít nadhled na svůj vlastní přístup k urbanismu a architektuře.

Dovedu si představit (a není to věc z praxe neznámá), že hlavní architekt natolik určuje vzhled a charakter staveb ve městě, že to vyvolá reakci tak silnou a odmítavou ze strany investorů i architektů, že je odvolán a ÚHA zrušen. Výsledkem činnosti ÚHA z dob předrevolučních je např. hotel Centrál na náměstí (arch. Glosserová, tehdy byl hlavním architektem arch. Glosser), nebo průtah Klatovskou a sady 5. května atp. Prostě záleží na lidech a ne na tom jak se ta která instituce jmenuje. Ze své vlastní praxe dobře vím, že je ubíjející prosazovat dobré nápady tam, kde se o nich nechce slyšet. Nemluvě o finančním rozdílu v ocenění práce šéfa ÚHA (i když není malé) ve srovnání s dobrými (nebo jen „šikovnými“) praktikujícími architekty.

Co se týče nového územního plánu, jsem z vývoje poměrně zděšen, ovšem to jsou i moji bývalí kolegové z ÚKRMP. Zde určuje chod věcí Odbor stavebně správní MMP, tedy pořizovatel. Po celých cca 12 let, co jsem mohl do územního plánování v Plzni mluvit, jsem se snažil, aby funkce pořizovatele byla odtržena od stavebního úřadu. Považuji to za střet zájmů nehledě na to, že na stavebním úřadě je územní plánování profesně popelkou.

Reakce pisatele zápisu: Rozdíl mezi Útvarem hlavního architekta a Útvarem koncepce a rozvoje není rozdílem v názvu, ale v konotaci, kterou slovní spojení přináší – tj. na útvaru sedí hlavní architekt, jehož jméno všichni znají a který nese odpovědnost. Za tím účelem má přiděleny dostačující pravomoce. Víze města je z velké části jeho vizí – může být horší či lepší, může to být jeho osobní vize nebo práce mnoha externích architektů a urbanistů, které do procesu zapojí, ale je to určitá vize. Problém ÚKRMP je, že neprokazuje žádnou vizi. Dost dobře to může být tím, že k tomu nemá volné ruce. To je ale z velké části zapříčiněno nastaveným anonymním „demokratickým“ procesem – nikdo nenese plnou zodpovědnost, většina rozhodnutí je „kolektivní vina“, proto současní lidé na ÚKRMP daný stav ještě trpí. Nemají dostatečné pravomoce, ale nehrozí ani sankce ze strany veřejnosti. Pokud bude jeden kapitán, zodpovědný za plavbu lodi, dobře si rozmyslí, zda má dostatečně flexibilní kormidlo, aby loď uřídil. Proto je důležité, aby tady byla vůle zřídit tento útvar v životaschopné podobě – s dostatečnými pravomocemi a odvázaností od Stavebního a dalších úřadů. Funkce Hlavní architekt je symbol. Po revoluci mohl nést nepříjemnou pachůť, nicméně po 20 letech demokracie se jako symbol očistil a v mnoha městech je nově zřizován (či znovuzřizován) za podpory veřejnosti. Jméno ředitele(ky) ÚKRMP v Plzni většina veřejnosti nezná. Pokud by se jmenoval(a) „hlavní architekt“, média by ho (ji) častěji jmenovala a lidé by si jméno zapamatovali. Byl by větší tlak na to, aby právě tento člověk dělal věci zodpovědně a přinesl městu koncepci, kterou by prosazoval. Pokud by se mu nedařilo ji prosazovat, mohl by poukazovat na konkrétní překážky – vznikl by transparentnější dialog. Pokud by přinesl koncepci, se kterou by většina odborníků a veřejnosti nesouhlasila, bylo by možno Hlavního architekta vyměnit. S odchodem jednoho člověka by nezanikal úřad. A Úřad hlavního architekta by si mohl ponechat širší záběr činností, pokud se ukázalo, že to je pro Plzeň dobré. Slušné finanční ohodnocení jednoho člověka není pro město absolutně žádnou položkou.

Ostatně většina architektů / urbanistů takovýto úřad zastává proto, že je skvělé moci vypracovat a prosazovat vizi celého města, ne pro enormní finanční odměny. Osobně je mi bližší stavba hotelu Central a probourání Sadů pětatřicátníků a Sadů 5. května než bourání Domu kultury, Výstaviště atd. a výstavba skrumáže hypermarketů. První zásahy měly alespoň koncepci a něco přinášely. Staly se v době, která bourala o sto šest, přesto ne bezhlavě. Druhé zásahy se dějí v době, která je jakoby k demolicím mnohem opatrnější, demoluje v menším měřítku, ale o to divočeji – bez konceptu.

Za připomínky a tím vzniklý dialog moc děkuji.

2) Jarek Veselák dále zahájil diskuzi o podobě článků a komentářů Škody Plzně s tím, že chápe záměr „investigativní žurnalistiky“, nicméně by preferoval její mírnější formu. Zejména místo používání vlastních jmen by komentované osoby raději nazýval jejich funkcemi, protože se nekomentuje jejich osobní rovina, ale profesní výkon. Nemá se cílit na jména, ale volat po dobře fungující instituci. Jarek předpokládá, že si jméno politika či úředníka s jeho funkcí spojí čtenáři sami. S tím někteří účastníci souhlasili, ale několik dalších účastníků to oponovalo s tím, že za prvé veřejný činitel musí nést zodpovědnost a k ní patří i to, že je jmenovitě posuzován a kritizován, za druhé vyjádřili pochybnosti nad tím, že by většina veřejnosti věděla, kdo zastává tu či onu funkci. Pisatel zápisu si myslí, že se za prvé jedná o nuanci, a za druhé, že oba způsoby přinášejí klady i zápory. Kritizovat někoho jménem jeho funkce vytváří precedent k tomu, aby bylo předsudečně nahlíženo na funkci samotnou, tedy i na jeho nástupce, ač se může ukázat, že jsou jeho kvality diametrálně odlišné. Důkaz toho máme v dnešní politice (viz. článek Respekt 32/2011 Hanba být poslancem). Celý dialog je spíše dialogem o tom, zda má Škoda Plzně pořádat akce, informovat a být „vstřícná“ případným dialogům s městem, nebo zda se má pouštět do vlastních hodnocení a ostré kritiky, a tím si i trochu ztížit pozici dialogu. Podle pisatele zápisu tkví síla Škody Plzně v tom, že umožňuje obě polohy. Škoda Plzně není anonymní, každý článek je podepsán, někdo může psát umírněněji, někdo ostřeji a někdo jen pořádat akce. Potřebné je pravděpodobně všechno. Ohledně dialogů s městem, pisatel zápisu se domnívá, že personální obsazení strategických pozic je takové, že dialog není přínosný. Pokud se zástupci města na osobních setkáních jen vykrucují, nejsou schopni nalít si čisté víno a bavit se o věcech pravdivě a konstruktivně, pak jsou setkání jen ztrátou času a posloucháním sto padesáti důvodů, proč něco nejde. Kdo chce, hledá způsoby, kdo nechce, hledá důvody. Možná proto je nejdůležitější za dané situace ostře komentovat, aby příští volební období seděli na radnici ti, kteří budou hledat způsoby.

3) Vystoupil pan Zdeněk Lukeš s novými poznatky o pozadí procesu vyhlášení Domu kultury kulturní památkou (Dům kultury zatím památkou vyhlášen nebyl). Pan Lukeš mimo jiné přinesl kopie protokolů z různých jednání, tyto dokumenty by se měly v budoucnu objevit na webu Škody Plzně. Pan Lukeš ještě oznámil, že město uvažuje o zřízení nového útvaru odborníků na architekturu a urbanismus („architektonické rady“), který by vedl architekt Soukup.

4) Petr Klíma krátce pohovořil o plánu lidí z Plzně 2015 zorganizovat v Plzni Centrum pro architekturu a design. Precedenty se to hemží po celém světě (slavná centra jsou např. Amsterdam - ARCAM, Rotterdam – NAI, Londýn – NLA a The Building Centre, New York – AIA, Montréal – CCA, Praha - CCEA). Centrum by bylo zpočátku projektem bez pevné základny ale s programem, časem by se pokusilo získat vlastní prostory. Petr dále mluvil o nápadu uspořádat výstavu některých nezrealizovaných projektů pro Plzeň, což se skvěle doplňuje se starším nápadem Škody Plzně. V diskuzi se domluvilo, že by bylo lepší udělat sérii menších výstav než

jeden velký projekt, vyzkoušely by se tím síly pořadatelů. Velký projekt by pak nakonec vznikl scelením menších výstav. Soňa Rychlíková a Petr Klíma též informovali, že Plzeň 2015 připravuje Fórum pro kreativní Plzeň, pravděpodobně na říjen 2011. Soňa dále uvedla, že Plzeň 2015 pracuje s nápadem uspořádat vycházky nebo pořady o chátrajících ikonách Plzeňské architektury a urbanismu – Městské lázně, Plzeňská papírna, Jižní nádraží, Světovar, Škodovka.

5) Ohledně urbanisticko-architektonické vycházky se projednaly tyto body. Vycházka bude pouze jedna (širším centrem Plzně) a nebudou se rozměňovat síly pořadatelů ani návštěvnost větším počtem vycházek. Po vycházce bude následovat beseda s průvodci, architekty a hosty (pokud někteří dorazí). Beseda se uspořádá buď v Domu hudby nebo v sálu domu U Zlatého slunce, zařizování si vezme na starost Stáňa Brejchová.

Soňa Rychlíková ještě krátce promluvila o Světovaru (což byla druhá uvažovaná vycházka). Dozvěděli jsme se, že v minulém volebním období *Bytový odbor MMP a Obytná zóna Sylván* povolovala užívání areálu Světovaru formou krátkodobých výpůjček proto, že se za něj zaručila náměstkyně primátora Marcela Krejsová, nyní se za to z radnice nikdo nezaručuje a *MMP* nechce výpůjčky povolovat. EHMK Plzeň 2015 se v současnosti snaží o dlouhodobou výpůjčku areálu Světovaru a jeho prozatímní užívání pro kulturu, než dojde k zásadnější rekonstrukci. Oprava Světovaru stejně tak jako např. výstavba nového divadla se zdají být nahnuty díky krácení rozpočtu velkých měst ministrem financí Miroslavem Kalouskem.

Proběhla diskuze ohledně praktické stránky vycházky, pisatel zápisu vkládá nejnovější informace od Kruhu (zaštitovatele vycházky). Inzerce, tiskovou zprávu i grafiku zajišťuje Kruh. Kruh se rozhodl nejít letos (pilotní ročník) plošně do placené regionální inzerce, neb na to při počtu několika desítek zúčastněných měst nejsou peníze. Kruh byl přesvědčován zástupcem Škody Plzně, aby v případě Plzně investoval do inzerce v Žurnálu a Kruh slíbil, že udělá, co bude možné (dle posledních informací by mělo něco v Žurnálu vyjít). Kruh pošle tiskové zprávy do regionálních novin a bude na konkrétních redakcích, zda je uveřejní, dále Kruh připraví, vytiskne a zašle letáčky a plakáty. V našem zájmu je zkusit kontaktovat regionální redakce ohledně uvedení krátkého zvacího odstavce s Plzeňskými reáliemi a pozvat novináře k účasti a případné reportáži. Kontakty na novináře přislíbila dodat Stáňa Brejchová.

Vycházka je plánována v této podobě (výsledky úterního jednání Škody Plzně a krátké čtvrteční diskuze). Doba trvání by měla být okolo 2 hodin. Bude několik průvodců / odborníků jdoucích se skupinou, v případě velkého počtu lidí budou odborníci rozmístěni po trase a průvodci půjdou se skupinami. Autoři projektů, které jsou na trase vycházky budou na vycházku pozváni a budou mít možnost vyjádřit se k projektu v několika větách (odpovědí na otázku „V čem si myslíte, že Vaše realizace představuje přínos pro Plzeň?“ - Jarek Veselák slíbil připravit znění mailu). Autoři projektů též budou mít možnost diskutovat či něco přednést během besedy, nebudou ale přednášet během vycházky. Vycházka bude inspirována formou Pecha Kucha – relativně krátké a striktně dodržované časové intervaly. U každé skupiny bude určen průvodce, který má za úkol dodržovat přesně harmonogram a případně utnout odborníky.

Účelem vycházky je „prožít si“ navštívená místa na vlastní kůži, získat od odborníků podklady pro uvažování a dojít k vlastním srovnáním a závěrům. Účelem vycházky není vést výpravu plnou stížností.

Vycházka by měla mít 6-7 zastavení. Sraz před Západočeským muzeem (stručná historie a budovy 19. a 20. stol – Muzeum, Divadlo, Beseda, hotel Slovan, Vědecká knihovna), dále pak přes Dům kultury a Americkou (Mrakodrap, Dům kultury, Hannah, Komerční banka - možno zastávku vynechat a pojednat téma od Muzea), U Zvonu (Ehrlich, nová Západočeská galerie, Bohemka), Mlýnskou strouhu (sady, hotel Diplomat, Mlýnská strouha), Rychtářku (vybourání

Rychtářky, parkovací dům, studie rekultivace břehů Mže a Radbuzy, tribuny Štruncových sadů a Štruncovy sady), Plazu (Výstaviště, Plaza, most generála Pattona, Lochotínská lávka) a Avalon (současná architektura: citlivost – Avalon a Dům hudby, i arogance – nová budova v Divadelní).

Na vycházku bude pozván Český rozhlas Plzeň – Petra Kosová.

Krizový plán déšť – se zájemci v pláštěnkách a s deštníky, možnost zajít do interiérů či pod střechu v době komentářů, beseda v Domu hudby.

Dne 9.8.2011 zapsal Marek Sivák